

DRUŽE TITO, MI TI SE KUNEMO DA SA TVOGA PUTA NE SKRENEMO...

HRONOLOGIJA ŽIVOTA I DJELOVANJA JOSIPA BROZA TITA

Upravo je nevjerovatno koliko mnogo grandioznih djela, koliko činova za istoriju, koliko ljudske snage, veličine, vizija koje su odredile istoriju, može da se veže uz samo jedan ljudski vijek — uz život Josipa Broza Tita.

Hronologija tog života, hronologija je ljudske snage i životne monumentalnosti koja u prostoru i vremenu ostavlja duboki i neizbrisivi trag. I upravo zato, hronologiju takvog života nemoguće je omeđiti prostorom jedne, dvije ili nekoliko mnogo novinskih stranica. Naš pokušaj u ovom pregledu samo je sastavni dio želje da podsjetimo na neke od osnovnih odrednica Titovog života i djela u kojem smo i sami pronašli svoju vlastitu identifikaciju, koje su ujedno tako jasno odredile i naš vlastiti put.

Tito govori na XV generalnoj asambleji OUN 22. septembra 1960. godine

Slobodi i sreći svoga naroda

1892. Rođen je Josip Broz Tito u Kumrovcu, zagorskom selu šezdesetak kilometara od Zagreba, kao sedmo od petnaestoro djece Franje i Marije Broz. U raznim dokumentima stoje i razni datumi Titova rođenja. U svjedodžbi za prvi razred osnovne škole u Kumrovcu piše da je rođen 7. maja. U popisu učenika drugog, trećeg i četvrtog razreda piše da je rođen 1. maja. U policijskom dokumentu o Titovom hapšenju 1928. godine piše da je rođen 12. marta. U jednom vojničkom dokumentu austrougarske vojske zabilježeno je da je rođen 25. maja. Tim datumom (kad je Hitler, 1944. godine desantom na Drvar, htio Tita uhvatiti živa) počeo se za vrijeme rata bilježiti dan Titova rođenja. Pošto se tako 25. maja uveo kao dan Titova rođenja, sam Tito nije ga kasnije mijenjao.

1900—1905. Pohadao, također u Kumrovcu, osnovnu školu.

1905—1907. Dva razreda građevinske škole. Zatim ga otac šalje u Sisak, kako bi u jednoj kantini izučio kelnerski zanat. Broz to napušta i počinje učiti bravarski zanat.

1907—1910. Uči bravarski zanat i šegrtsku školu u Sisku, a zatim odlazi u Zagreb. Zapošljava se u bravarskoj radionici Isidora Haramine. Upisuje se u Savez kovinarskih radnika i time ujedno, u svojoj osamnaestoj godini, postaje članom Socijaldemokratske stranke Hrvatske i Slavonije. Od tada sudjeluje u političkim demonstracijama, radničkim štrajkovima i drugim oblicima revolucionarne borbe.

1911. Odlazi iz Zagreba u Ljubljanu, pa u Trst i vraća se u Zagreb; zapošljava se u metalnoj radionici u Kamniku.

1912. (maja). Odlazi s grupom radnika u Češku, zadržava se nekoliko mjeseci u Čenkovu, pa u Pliznju kod »Škode«, a zatim je proputovao Njemačku i Austro-Ugarsku (Minhen, Manhajm, Rur, Beč, Bečko Novo Mjesto) radeći u raznim tvornicama, negdje deset dana, negdje malo duže.

1913. (jesen). Počinje služiti vojni rok u Bečkom arsenalu, a zatim zahtijeva premještanje u Zagreb. Dolazi u 53. pa onda u 25. domobranski puk.

1914. (maj). Sudjeluje na prvenstvu u mačevanju, održanom u Budimpešti. Kao prvak svoga puka, tu osvaja drugo mjesto i srebrnu medalju (na prvenstvu za austrougarsku vojsku).

(AVGUST). Jedinica Josipa Broza prebačena u Srijem. Zbog antimilitarističke propagande uhapšen i zatvoren u Petrovaradinsku tvrđavu (ujesen iste godine).

1915. Sa svojim 25. domobranskim pukom Josip Broz odlazi na Karpate, na front protiv Rusa. U jednoj ofanzivi ranjen i zarobljen; godinu dana leži u bolnici. Nakon oporavka poslan u zarobljenički logor.

1917. (mart). Kao starješina vojnih zarobljenika Josip Broz štiti njihove interese protiv nehumanih postupaka predstavnika carske vlasti. Zbog toga hapšen i bičevan. Iz zatvora ga, nakon pobjede februarske revolucije, oslobađaju radnici. (MAJ). Ponovo uhapšen. Bježi i krajem godine stiže u Petrograd.

(JULI). Sudjeluje u demonstracijama. Da bi izbjegao hapšenje, kreće u domovinu. Uhapšen u Finskoj i vraćen u Petrograd. Tu sudjeluje u velikim takozvanim julskim demonstracijama protiv Privremene vlade. Policija ga hapsi, zatvara u Petropavlovsku tvrđavu i poslije tri sedmice protjeruje na Ural. Bježi iz transportnog voza. Našao se u Sibiru kad je u Petrogradu izbio oktobarska revolucija. (NOVEMBAR). Stiže u Omsk (Sibir). Saznaje za pobjedu oktobarske revolucije. Stupa u Internacionalni odred Crvene garde u kojem su mnogi ratni zarobljenici: Česi, Mađari, Rumuni. Podnosi molbu za prijem u Bolševičku partiju.

1918. Broz se, nakon pobune čechoslovačkih jedinica i drugih kontrarevolucionarnih snaga, povičari u Omsk, a zatim još dublje u stepu.

1919. (decembar). Kada su razbijene kontrarevolucionarne Kolčakovne snage, ponovo dolazi u Omsk i neko vrijeme provodi u sastavu jedinica Crvene garde.

1920. (početak). Primljen za člana Komunističke partije u jugoslavenskoj sekciji, koja djeluje pri omskom oblasnom komitetu RKP (bolševika).

(OKTOBAR). Broz se, s grupom jugoslovenskih zarobljenika vraća u Zagreb. Uključuje se u predizbornu agitaciju za ljevu Komunističku partiju Jugoslavije u izborima za Ustavotvornu skupštinu (28. novembra 1920). Drži predavanja o oktobarskoj revoluciji, radi u klubu povratnika iz Rusije i sudjeluje u organiziranju radničkih štrajkova.

1921. (januar). Progoni i neprekidna hapšenja nakon Obznane (kasnije Zakon o zaštiti države) tjeraju Broza iz Zagreba. Odlazi u Veliko trojstvo (okrug Bjelovar) i zapošljava se u mlinu kao mašinista gdje radi tri godine. Tu djeluje i u lokalnoj organizaciji KPJ.

1924. (početak). Postaje član Okružnog komiteta KPJ za Križevačko-bjelovarsku županiju.

1925. U dogovoru s višim partijskim rukovodstvima odlazi u Kraljevicu i zapošljava se u brodogradilištu. Postaje sekretar partijske organizacije u kraljevačkom brodogradilištu i sekretar sindikalne podružnice a ubrzo i član Okružnog komiteta KPJ.

1926. (ljetu). Kao partijski rukovodilac i izabrani radnički povjerenik organizira štrajk brodogradilišnih radnika. OKTOBAR. Iako je štrajk uspio za radnike, Broz dobiva otkaz.

NOVEMBAR—DECEMBAR. Odlazi u Beograd i pohada sindikalnu školu. Aktivno radi i među članstvom Saveza radnika metalne industrije i obrta Jugoslavije. No, kako su sindikalni funkcioneri, zapravo, pripadnici desnice, oni pod svaku cijenu nastoje ometati Brozovo djelovanje.

1927. (početak). Zapošljava se u Smederevskoj Palanci sa željom da tamo pomogne organiziranju radnika.

MART. Dobiva otkaz kao »opasan agitator i komunist«; ponovo u potrazi za poslom, stiže u Beograd. Prihvaća ponudu sindikalnog rukovodstva da se zaposli u Kumrovcu, ali se u vlak u predomisli i otputuje u Zagreb; u Zagrebu postaje sekretar Oblasnog odbora Saveza metalnih radnika Hrvatske.

APRIL. Član Mjesnog komiteta KPJ za Zagreb. JULI. Organizacioni sekretar Mjesnog komiteta za Zagreb; sredinom mjeseca uhapšen radi ranijeg revolucionarnog rada u Kraljevici; najprije zatvoren u Bakru, zatim, desetak dana kasnije, prebačen u zatvor Okružnog suda u Ogulinu. JESEN. Postaje sekretar Saveza kožarsko-prerađivačkih radnika.

1928. (februar, 25—26). Osmo zagrebačka partijska konferencija. Tito, organizacioni sekretar Mjesnog komiteta, oštro istupa protiv frakcija; podržava ga većina delegata i bira za političkog sekretara; organizira demonstracije za 1. maj, policija ga hapsi i zadržava u zatvoru četrnaest dana. Prelazi u ilegalnost.

JUNI (20). Predviđen za člana Zamjeničkog biroa CK KPJ (u slučaju da izabrani članovi Politbira budu uhapšeni zamjenjivao bi organizacionog sekretara.)

AVGUST (2). Izabran za sekretara Pokrajinskog rukovodstva KPJ za Hrvatsku; sedam dana kasnije uhapšen. **NOVEMBAR (od 6. do 14).** U Zagrebu održano suđenje sekretaru Mjesnog komiteta KPJ za Zagreb Josipu Brozu i grupi komunističara — poznati »bombaški proces«. Broz osuđen na pet godina roblje.

1929—1934. Na izdržavanju osude u Lepoglavi i Mariboru. U zatvorima rukovodi partijskim organizacijama. Uzima pseudonim Tito.

1934. Čim je pušten iz zatvora, uključuje se u partijski rad. Potkraj avgusta iste godine kooptiran u Beču za člana Politbira CK KPJ; vraća se u zemlju. **DECEMBAR (25).** Na Četvrtj partijskoj konferenciji, održanoj u Ljubljani, Tito izabran za člana Politbira.

1935. Odlukom CK Broz odlazi u Moskvu, sjedište Kominternne (Komunističke internacionale), na rad u Balkanski zemaljski sekretarijat; član Balkanskog sekretarijata. Predaje na Međunarodnoj lenjinskoj školi i na Komunističkom univerzitetu nacionalnih manjina Zapada.

JULI—AVGUST. Kao sekretar delegacije KPJ sudjeluje u radu Sedmog kongresa Kominternne.

1936. Politburo CK KPJ podijeljen na dva dijela; jedan dio, predvođen politsekretarom Gorkičem, trebalo je da djeluje iz inozemstva, a drugi, predvođen orgsekretarom Tilom, da radi u Jugoslaviju. Sredinom 1936. godine Tito iz Moskve kreće u Jugoslaviju. Kritikuje dotadašnje rukovodstvo i donosi se odluka da se članovi vrata u zemlju. Josip Broz dobiva i poseban zadatak da organizira prikupljanje dobrovoljaca za španjolski građanski rat; u Jugoslaviju stiže potkraj 1936. godine.

1937. Ilegalno djeluje u zemlji. Više puta odlazi u Beč (tadašnje sjedište CK KPJ); radi veza sa CK, kao i radi što organizovanijeg slanja dobrovoljaca iz Jugoslavije u španjolsku Josip Broz odlazi 1937. godine nekoliko puta u Pariz i zadržava se tamo i po više mjeseci. Pozvan u Moskvu, gdje ga obavještavaju da je Kominternna smijenila Gorkiča. Dimitrov obavještava Tita da je kao mandat postavljivan za generalnog sekretara CK KPJ i da je cijeli stari CK smijenjen. U četrdeset i petoj godini, poslije dvadeset i sedam godina rada u revolucionarnom radničkom pokretu, Josip Broz Tito preuzeo je najodgovorniji zadatak: u svome zi-

volu: u odlučujućim danima uoči drugoga svjetskog rata Komunistička partija Jugoslavije pod njegovim rukovodstvom priprema jugoslovenske narode za rat protiv fašizma koji je već krenuo u svoje evropske pohode; te iste godine Josip Broz priprema osnivački kongres KP Slovenije, a zatim i Hrvatske, koji je održan početkom avgusta u šumi kraj Samobora, blizu Zagreba. **DECEMBAR.** Boravi u Moskvi, suprotstavlja se pojedincima iz Kominternne koji zahtijevaju da se raspusti Komunistička partija Jugoslavije; vraća se u zemlju i u ilegalnosti osniva privremeno rukovodstvo KPJ od kadrova u zemlji.

1938. Josip Broz iz Pariza piše proglas u povodu pripojenja Austrije Hitlerovoj Njemačkoj, ukazujući na opasnost što od fašizma prijete Jugoslaviji.

1939. januara (5). Na sjednici Politčkog sekretarijata Izvršnog komiteta odobren rad Privremenog rukovodstva KPJ s Josipom Brozom Titom (»Valterom«) kao generalnim sekretarom CK KPJ.

JUNI (9. i 10). Predsjedava Zemaljskom savjetovanju aktivna KPJ (Majsko savjetovanje održano u blizini Ljubljane). Razmotreno dotadašnje konsolidiranje Partije i odobren rad novoga Centralnog komiteta.

1940. (od 19. do 24. oktobra). Rukovodi radom Pete zemaljske konferencije, održane ilegalno u Zagrebu, na kojoj je temeljito pretresan rad Partije; izabran novi CK od 31 člana i 10 kandidata te Politburo od sedam članova. Josip Broz dao završnu riječ. Govor završio riječima: »Iduću konferenciju moramo održati u zemlji oslobođenoj i od tuđina i od kapitalista.«

1941. (6. aprila). Nacistička Njemačka izvršila vazdušni napad na Beograd. Počeo rat sila Osovine protiv Jugoslavije i Grčke; četiri dana kasnije (10. aprila) u Zagrebu Politburo CK KPJ odlučio da se nastavi otpor agresoru, a ako to postane nemoguće, zbog sloma koji se nazirao, da se odlučno pristupi pripremi ustanka protiv okupatora. Formiran Vojni komitet s Josipom Brozom Titom na čelu.

MAJ (početak). Na savjetovanju u Zagrebu podnosi referat u kojem analizira aprilski rat i okupaciju zemlje, govori o djelovanju Partije u takvoj situaciji kao i o karakteru budućeg narodnog ustanka.

JUNI (22). U Beogradu održana sjednica Politbira CK KPJ na kojoj su, u povodu napada Hitlerove Njemačke na SSSR, razmatrane mjere koje Partija mora poduzeti. Odlučeno da CK KPJ i ostali centralni i pokrajinski komiteti objave proglase s pozivom na sveopći narodni ustanak.

JUNI (27). Formiran Glavni štab narodnooslobodilačkih partizanskih odreda Jugoslavije, Tito imenovan za komandanta; sjednica održana ilegalno u Beogradu.

JULI (4). U Beogradu održana povijesna sjednica Politbira CK KPJ pod rukovodstvom Josipa Broza Tita. Odlučeno da se sa sabotaža i diverzija pređe na opći narodni ustanak.

SEPTEMBAR (16). Tito i članovi CK KPJ odlaze iz Beograda na oslobođeni teritorij.

SEPTEMBAR (26). Josip Broz rukovodi vojno-političkim savjetovanjem u Stolicama.

NOVEMBAR—DECEMBAR. Josip Broz Tito, CK KPJ i Vrhovni štab Narodnooslobodilačkih partizanskih odreda

DRUŽE TITO, MI TI SE KUNEMO DA SA TVOGA PUTA NE SKRENEMO...

Sastanak petorice šefova država i vlada nesvrstanih zemalja: Nehru, Nkrumah, Naser, Sukarna i Tita u zgradi jugoslovenske misije u Njujorku 29. septembra 1960. godine, imao je veliki odjek u svijetu i uticao na dalji rad Generalne skupštine OUN

Jugoslavije djeluju iz Užica, sa oslobođenog teritorija Uzičke Republike, jedinoga slobodnog kutka u Evropi, u to doba okupiranoj od Hitlerovih fašističkih jedinica.
DECEMBAR (22). Odlukom CK KPJ i naredbom Vrhovnog štaba narodnooslobodilačkih partizanskih odreda Jugoslavije, osnovana, u Rudom, Prva proleterska narodnooslobodilačka udarna brigada. Taj se dan praznuje kao Dan Jugoslovenske narodne armije.
NOVEMBAR (29). Josip Broz, Vrhovni štab i partizanske snage zapadne Srbije i Sumadije napuštaju teritorij Uzičke Republike.

1942. (januar). Tito stiže u Foču u pratnji članova CK KPJ i Vrhovnog štaba. U tom, fočanskom razdoblju donesene odluke izuzetno značajne za buduću razvoj narodnooslobodilačke borbe i narodne vlasti (čuvani »Fočanski propisi«).

JUNI. Josip Broz naređuje veliki pohod na Bosansku krajinu.

NOVEMBAR (1). Pod Titovim rukovodstvom formirane prve divizije i korpusi, narodnooslobodilački partizanski odredi pretvaraju se u redovnu Narodnooslobodilačku vojsku Jugoslavije (NOVJ).

NOVEMBAR (26. i 27). Josip Broz Tito prisustvuje dvodnevnom prvom zasjedanju Antifašističkog vijeća Narodnog oslobođenja Jugoslavije (AVNOJ) u Bihaću i u svom govoru ističe karakter značaja stvaranja takvog, centralnog političkog tijela.

DECEMBAR. Tito objavljuje članak u »Proleteru«: »Nacionalno pitanje u svjetlosti narodnooslobodilačke borbe« — objašnjava razloge radi kojih je narodnooslobodilačka borba prihvaćena od širokih slojeva stanovništva svih nacija i narodnosti.

DECEMBAR (29). Tito izdaje naredbu o ustrojstvu i nadležnosti vojnih sudova.

1943. (početak). Četvrta, najžešće neprijateljska ofanziva! Tito neposredno rukovodi operacijama. Glavna snaga Narodnooslobodilačke vojske sudjeluje u razbijanju četvrti, a zatim odmah i pete neprijateljske ofanzive; odlučujuće bitke na život i smrt; proljeće 1943. godine — bitka na Neretvi; ljeto 1943. — bitka na Sutjesci!

NOVEMBAR (29. i 30). Drugo zasjedanje AVNOJ-a u Jašcu. Tito podnosi referat: »Razvitak narodnooslobodilačke borbe i međunarodni događaji«; postavljeni temelji nove Jugoslavije a Josipu Brozu dodijeljen naziv maršala Jugoslavije.

1944. (maj 25). Zračnim napadom na Drvar njemačke, domobranske i četničke snage (ojačane specijalnim jedinicama duge pripremanim za taj desant) počele drvarsku operaciju s ciljem da unište Vrhovni štab, a zatim da okruže i unište jedinice Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije u zapadnoj Bosni; Josipa Broza neprijatelj je želio uhvatiti živa i svaki je vojnik pošao u bitku s Titovom fotografijom. Napad je doživio potpun neuspjeh.

JUNI. Dio Vrhovnog štaba i Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije, s Josipom Brozom Titom na čelu, premiču na svoje sjedište na oslobođeni otok Vis.

LJETO. Josip Broz, kao Vrhovni komandant Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda, naređuje da se težište operacija prenese na tlo Srbije radi njenog konačnog oslobođenja.

JUNI. Josip Broz Tito, šef delegacije Nacionalnog komiteta oslobođenja Jugoslavije preovraća s mandatorom vlade u izbjeglištvu drom Ivanom Šubašićem, koji je došao na oslobođeni otok Vis.

AVGUST (10—12). Za vrijeme posjeta savezničkoj komandi za Sredozemlje Josip Broz Tito razgovara u Italiji s britanskim premijerom Čerčilom o problemima odnosa nove Jugoslavije s jugoslovenskom vladom u emigraciji s britanskom vladom.

SEPTEMBAR—OKTOBAR. Tito boravi u Krajevju i Sovjetskom Savezu: razgovara o sudjelovanju trupa Crvene armije u operacijama na djetelu jugoslovenske teritorije prema Beogradu (od Rumunjske).

NOVEMBAR (19). AVNOJ odlučio da se Josip Broz Tito proglasi narodnim herojem.

OKTOBAR (27). U oslobođenom Beogradu na Banjici Tito drži prvi govor.

1945. (januar). Josip Broz objavljuje naredbu o stvaranju Jugoslovenske armije (JA).

FEBRUAR (4). U Jalti, SSSR, počela konferencija V. Čerčila, F. D. Ruzvelta i I. V. Stalina (Čerčil i Stalin dogovaraju o podjeli Jugoslavije »fifti-fifti«, što se nikada nije ostvarilo).

MART (7). U Beogradu osnovana prva vlada Demokratske Federativne Jugoslavije na čelu s maršalom Titom, koji je i ministar narodne odbrane.

MAJ (9). U povodu Dana pobjede 9. maja upućuje poruku narodima Jugoslavije.

MAJ (15). Skršen posljednji otpor okupatora i njegovih pomagača, domaćih kvistlinga i izdajca; završena četvorogodišnja narodnooslobodilačka borba naroda i narodnosti Jugoslavije u kojoj je izgubilo živote milion i sedam stotina hiljada naših ljudi.

APRIL. Tito sklapa u Moskvi »Ugovor o prijateljstvu«.

MAJ (23). Josip Broz prvi put govori u oslobođenom Zagrebu.

AVGUST. Na prvom kongresu Narodnog fronta Jugoslavije (NFJ) Tito izabran za predsjednika, bio nosilac liste Narodnog fronta na izborima za Ustavotvornu skupštinu u novembru 1945.

1946. (januar, 31). Ustavotvorna skupština prihvaća prvi Ustav Federativne Narodne Republike Jugoslavije, a Josip Broz Tito dobio mandat za sastav vlade. Istodobno imenovan za Vrhovnog komandanta oružanih snaga Jugoslavije i ministra narodne odbrane.

DECEMBAR (7). Predsjedava sjednici vlade FNRJ na kojoj je donesena odluka o nacionalizaciji privatnih privrednih poduzeća.

1947. (april). Narodna skupština FNRJ usvaja Zakon o petogodišnjem planu. Tito govori o značaju tog plana za elektrifikaciju i industrijalizaciju zemlje.

1948. (april, 12. i 13). Rukovodi plenarnom sjednicom CK KPJ sazvanom u povodu neosnovanih optužbi i kleveta koje su uputili vlada Sovjetskog Saveza i CK SKP(b) na račun rukovodstva KP Jugoslavije. Na prijedlog Josipa Broza CK KPJ usvojio tekst odgovora na pismo CK SKP(b) od 27. marta 1948, kojim se najenergичnije odbijaju neosnovane klevete i grubo mišješnje u unutrašnje poslove jedne suverene i nezavisne zemlje i Partije (pismo sovjetske vlade i Partije potpisali Stalin i Molotov).

JUNI (28). Komunistička partija Jugoslavije isključena iz Kominforma. Počeo otvoren pritisak i bojkot Jugoslavije od strane članica Kominforma.

JULI (od 21—28). U Beogradu održan Peti kongres KPJ. Josip Broz podnosi politički izvještaj s osvrtom na povijesni razvoj radničkog pokreta u zemljama Jugoslavije, kao i na rat, odnosno pobjedu narodnooslobodilačke borbe. Dokumentirano odbio sve klevete Informbira i Stalina, što je Kongres odlučno podržao.

1950. (juni, 26). Na inicijativu Josipa Broza oba vijeća Narodne skupštine FNRJ (Savezno vijeće i Vijeće naroda) usvajaju Zakon o upravljanju državnim privrednim preduzećima i višim privrednim udruženjima od strane radnih kolektiva. Tito govori o osnovnim principima samoupravljanja proizvođača kao o temelju cjelokupnog socijalističkog razvoja Jugoslavije u duhu načela: »tvornice radnicima«. Time počinje novo poglavlje u socijalističkom razvoju Jugoslavije na osnovama samoupravljanja.

1951. Prisustvuje radu Drugog kongresa Saveza boraca Jugoslavije, u govoru ističe značaj organizacije ratnih veterana u obrani i izgradnji zemlje; primio Orden junaka socijalističkog rada.

1952. (mart, 31). Na zajedničkoj sjednici obaju vijeća Skupštine FNRJ Tito podnio ekspoziciju o pitanju Trsta, naglasio da nikakvih rješenja ne može biti »bez učešća i pristanka Jugoslavije«.

NOVEMBAR (od 2. do 7). U Zagrebu održan Sesti kongres KPJ. Odlučeno da se promijeni ime KPJ u Savez komunista Jugoslavije. Josip Broz podnio referat »Borba komunista Jugoslavije za socijalističku demokraciju«.

1953. (januar, 14). Na šestom redovnom zasjedanju Narodne skupštine FNRJ Broz Tito izabran za prvog predsjednika Republike.

1954. (januar, 16. i 17). Josip Broz predsjedava Trećem (izvanrednom) plenumu CK SKJ koji je osudio revizionističku i antisocijalističku djelatnost člana Politbira CK SKJ Milovana Đilasa.

1955. (kraj maja — juni). Hruščov i Bulganjin posjetili Jugoslaviju. »Iskreno nam je žao zbog svega onoga što se dogodilo i odlučno odbijamo sve što se nagonjalo u tom razdoblju« — izjavljuje Nikita Sergejevič Hruščov.

JUNI (2). Josip Broz Tito potpisuje sa Hruščovom zajedničku Beogradsku deklaraciju, koja će poslužiti kao osnova za normalizaciju odnosa sa Sovjetskim Savezom i istočnoevropskim zemljama narušenim Rezolucijom Informbira iz 1948. godine i Staljinovom kampanjom protiv Tita i Jugoslavije.

1956. (juni). Tito vodi u SSSR jugoslovensku državno-partijsku delegaciju; potpisuje Drugu deklaraciju o odnosima i saradnji između SKJ i KPSS.

JULI (18. i 19). Na Brionima, tok Vanga, susret Tito — Nehru — Naser; vode razgovor o situaciji u svijetu, dogovaraju zajedničku akciju protiv blokovske podjele i ratne opasnosti. Taj se susret uzima kao početak organiziranja pokreta nesvrstanih.

1957. (od 25. do 27. juna). Tito učestvuje u radu Prvog kongresa radničkih savjeta, govori o daljnjim zadacima u razvoju samoupravljanja.

1958. (od 22. do 26. aprila). Na Sedmom kongresu Saveza komunista Jugoslavije, u Ljubljani, Josip Broz podnosi referat »Zadaci SKJ u vezi sa međunarodnom situacijom i unutrašnjim razvojem socijalističke izgradnje Jugoslavije«; Kongres usvojio nov program SKJ.

1960. Josip Broz Tito prisustvuje 15. zasjedanju Generalne skupštine Ujedinjenih naroda u Njujorku, traži energičnu akciju za sprečavanje daljnjeg zaostavanja međunarodne situacije s Naserom, Sukarnom, Nehruom i Nkrumahom podnosi zahtjev da odgovorniji državici SAD i SSSR-a obnove kontakte prekinute nakon neuspjele Pariške konferencije na vrhu.

1961. (septembar, od 1. do 6). Veoma aktivno, kao domaćin i glavni pokretač, sudjeluje u radu Prve konferencije šefova država i vlada nesvrstanih zemalja u Beogradu u čijem radu učestvuje 25 zemalja s punim pravom glasa i 3 sa statusom promatrača. Pod neposrednim Titovim rukovodstvom postavljeni temelji nesvrstanosti.

1962. (april). Josip Broz daje izjavu u kojoj izražava zabrinutost u vezi sa situacijom nastalom oko nuklearnih proba.

MAJ. Primio Svečanu povelju kojom ga sve komune u Jugoslaviji proglašavaju svojim počasnim članom.

1964. (oktobar). Tito veoma aktivno sudjeluje u radu Druge konferencije nesvrstanih zemalja u Kairu, potpisuje »Program za mir i međunarodnu saradnju«.

DECEMBAR. Sudjeluje u radu Osmoga kongresa SKJ, podnosi referat »Uloga SKJ u daljnoj izgradnji socijalističkih društvenih odnosa i aktuelni problemi u međunarodnom radničkom pokretu u borbi za mir i socijalizam u svijetu«.

1966. (juli, 1). Predsjedava Četvrtom sjednici Plenuma CK SKJ na kojoj su razmatrani aktuelni problemi u vezi sa štetnim djelovanjem nekih organa sigurnosti kao i posljedice takvog djelovanja na razvoj sistema i rad CK; Plenum održan na Brionima; član Političkog biroa CK SKJ i sekretar Unutrašnjih poslova Aleksandar Ranković kažnjen i razriješen svih dužnosti.

1967. (juni, 5). Tito dao izjavu u povodu izraelsko-arapskog rata, osudio izraelsku agresiju.

JUNI (9). Josip Broz Tito predvodi jugoslovensku delegaciju na moskovskom sastanku rukovodilaca komunističkih i radničkih partija i vlada socijalističkih država.

1968. (avgust). Javno osudio ulazak sovjetskih tenkova u Čehoslovačku.

1969. (mart). Na Devetom kongresu SKJ Tito podnosi referat: »Pedeset godina revolucionarne borbe komunista Jugoslavije« (referat na svečanoj sjednici), na plenarnoj sjednici podnosi drugi referat: »Aktuelni unutrašnji i međunarodni problemi i uloga SKJ u socijalističkom sistemu«. Ponovo izabran za predsjednika SKJ.

1970. (septembar, 8. do 10). Predvodi jugoslovensku delegaciju na Trećoj konferenciji nesvrstanih u Lusaki, glavnom gradu Zambije.

1971. (decembar). Josip Broz predsjedava 21. sjednici Predsjedništva CK SKJ u Karađorđevu, sazvanoj na njegovu inicijativu da se razmotri ideološko-politička situacija u Savezu komunista Jugoslavije. Titove ocjene i inicijative sa ove sjednice podstakle su SK u cjelini na odlučna otklanjanja negativnih tendencija, posebno nacionalizma i liberalizma. U konstituiranoj akciji nakon 21. sjednice ojačani su redovi Saveza komunista, dalje su afirmisane istinske vrijednosti našeg društva.

1972. (maj, 15). Josip Broz drugi put odlikovan Ordenom narodnog heroja.

SEPTEMBAR (18). Svim organizacijama Saveza komunista Jugoslavije upućeno Pismo Josipa Broza Tita i Izvršnog biroa Predsjedništva CK SKJ o stanju u SKJ i zadacima komunista. Veoma značajan dokument u kome se skreće pažnja na opasnosti koje narušavaju razvoj samoupravljanja u Jugoslaviji ako se o njima ne bi vodilo računa.

1973. (februar). Intervju novinarki Dari Janeković u kojem Josip Broz Tito govori o najaktuelnijim pitanjima međunarodnih odnosa i situacije u svijetu; našao na velik odjek u svijetu.

SEPTEMBAR (od 2. do 10). Tito veoma aktivno sudjeluje u radu Četvrti konferencije šefova država i vlada nesvrstanih zemalja u Alžiru. Njegov govor izazvao najveću pažnju učesnika i promatrača. Ocijenjen kao programski.

1974. (maj, 16). Na zajedničkoj sjednici Saveznog vijeća i Vijeća republika i pokrajina SFRJ Tito jednoglasno izabran i svečano proglašen za predsjednika SFRJ, bez ograničenja mandata. Tada je prihvaćen i novi Ustav SFRJ. Govoreći o tom značajnom događaju, Josip Broz istakao da je radnička klasa u Jugoslaviji prvi put u povijesti dobila ono mjesto koje joj pripada.

MAJ (od 27. do 30). Sudjeluje u radu Desetog kongresa SKJ na kojem podnosi glavni referat; izabran za predsjednika SKJ bez ograničenja mandata.

1975. (jul, 31). Na čelu jugoslovenske delegacije učestvuje u radu Konferencije o evropskoj bezbjednosti i saradnji (u Helsinkiju).

1976. (juni, 30). Na čelu jugoslovenske partijske delegacije Josip Broz sudjeluje u radu Konferencije evropskih komunističkih i radničkih partija u glavnom gradu DDR Berlinu.

AVGUST (od 16. do 19). Kolombo! Kao i na svim prijašnjim konferencijama šefova država i vlada nesvrstanih zemalja, i na Petoj konferenciji u Kolombu Josip Broz Tito sudjeluje veoma aktivno. U četiri dana, koliko je ukupno trajala konferencija, Tito je, uz ostalo, primio nekoliko desetaka šefova država i vlada s raznih kontinenata koji su željeli da s njim razmjene mišljenja ili pak da porazgovaraju o svjetlu i njegovim problemima.

NOVEMBAR (25). Josip Broz Tito potpisao ukaz o proglašenju Zakona o udruženom radu kojim se otvara proces pretvaranja društva u slobodnu asocijaciju proizvođača.

DECEMBAR (21). Josip Broz Tito proglašen prvim doktorom vojnih nauka SFR Jugoslavije »za svestran i neprolazan doprinos utemeljenju i razvoju vojne nauke i prakse«.

1977. (maj, 16). Tito treći put proglašen narodnim herojem SFR Jugoslavije, na svečanoj sjednici Savezne skupštine.

JUNI, Helsinkij. Na sastanku KEBS-a Tito održao govor koji je dobio punu podršku svih prisutnih.

AVGUST. Istorijsko putovanje u SSSR, Koreju i, prvi put, Kinu, gdje je doživio najveće počasti koje su ikada ukazane jednom stranom državniku.

OKTOBAR. Posjeta Francuskoj, Portugaliji i Alžiru, koja je značajno doprinijela produbljivanju prijateljskih i ekonomskih odnosa sa ovim zemljama.

NOVEMBAR. Tito posjetio susjednu Rumuniju i sa rukovodstvom ove republike razgovarao o daljnjim, plodnim saradnji naše dvije zemlje.

1978. (juni). 11. kongres SKJ. Tito održao referat i ukazao na dalje puteve afirmacije pravaca razvoja političkog sistema socijalističkog samoupravljanja.

JULI. Tito prvi put nakon rata posjetio na Ozrenu mjesto gdje je ranjen 1943. za vrijeme rane neprijateljske ofanzive.

LJETO. Da bi učinio još jedan korak naprijed u svojoj neprestanoj borbi za mir i širenje razumijevanja i saradnje među narodima, Tito putuje u SAD, Britaniju, a putovanje prekida na nekoliko sati u Irskoj.

JESEN. VIII kongres sindikata. Tito daje inicijativu za unapređivanje kolektivnog rada i odgovornosti kao temeljne orijentacije u unapređivanju socijalističke demokracije.

NOVEMBAR. Velika svečanost u Jablanici, gdje se obilježava 35. godina od najžešće, IV neprijateljske ofanzive, koja je ostala zapisana u historiji ratova kao najhumanija bitka i kao još jedan dokaz genijalnosti Tita vojskovođe.

1979. Svojim svjetskim putovanjima mira u interesu dobroti čovječanstva, predsjednik Tito pridodao je u februaru te godine i putovanje u Kuvait, Irak, Siriju i Jordan.

MAJ (od 27. do 30). Sudjeluje u radu Desetog kongresa SKJ na kojem podnosi glavni referat; izabran za predsjednika SKJ bez ograničenja mandata.

1980. (februar). Predsjednik Tito je uputio poruku predsjedniku Brežnjev, predsjedniku SAD Džimiju Karteru, predsjedniku Narodne Revolucionarne Republike Gvineje Seku Tureu, predsjedniku Državnog savjeta Republike Kube Fidelu Kastru i Indijskom premijeru Indiru Gandiju. U porukama sa bolesničke postelje drug Tito upozorava na zabrinjavajuće stanje u međunarodnim odnosima i na potrebu ulaganja najširih napora međunarodne zajednice i svih zemalja u cilju obnavljanja i razvoja detanta kao univerzalnog procesa i jačanja mira i sigurnosti u svijetu. Ove poruke snažno su odjeknule u cijelom svijetu kao još jedno svjedočanstvo neiscrpnih napora ovog giganta mira kako bi se živjelo u cijelom svijetu o mirnijem i srećnijem.